

Museu d'Història de Barcelona. Balanç de l'any 2013

El Museu ha augmentat per tercer any consecutiu el **nombre d'usuaris** als seus centres patrimonials assolint els **556.730**. L'augment ha estat generalitzat als diferents centres del MUHBA i el més important ha correspost al Park Güell, on el Museu programa i actua en primera línia dins del nou marc d'atenció als visitants al recinte central del Park posat en marxa enguany. A la xifra esmentada cal sumar-hi els 253.966 visitants del Temple d'August i els 49.639 de l'espai museïtzat de Santa Caterina, que es computen a part. El còmput global és encara més positiu si es té present que, per primera vegada, no inclou el Monestir de Pedralbes.

Els visitants a les exposicions temporals han estat 131.146 i les activitats programades pel museu, sumant públic general, escolar i especialitzat, han aplegat 51.684 usuaris. Aquesta última xifra implica un augment del 10,7% respecte de l'any anterior. Amb vista a poder fer conèixer més el potencial i l'activitat del Museu, s'ha procedit al canvi de format de la pàgina **web del MUHBA**, així com a participar en el **Viquiprojecte ICUB** que ha suposat una millora substancial dels continguts relacionats amb el MUHBA a la Viquipèdia en català i en altres llengües.

Aquest **balanç és en bona mesura fruit de la col·laboració continuada del Museu amb institucions i agents de l'àmbit públic i privat i de l'aprofundiment i l'articulació del discurs museístic del MUHBA mitjançant una diversitat de formats**. Un cas reeixit d'aquest enfocament ha estat la tasca realitzada al Park Güell pel Museu amb l'elaboració i disseny del sistema de visita i dels continguts per a la nova proposta municipal de visita pública a la zona monumental del Park Güell, gestionada per **B:SM**. Aquesta proposta que s'ha desenvolupat en diferents formats: senyalètica, fulletons traduïts a 9 idiomes, pàgina web i aplicatiu app. Aquesta col·laboració ha estat possible per la llarga trajectòria d'iniciatives del Museu al Park Güell, que enguany s'ha concretat en el Congrés Internacional *coupDefouet*. S'hi va presentar l'aixecament amb escàner làser de la **Casa del Guarda** i com un passeig virtual en 3D, realitzats amb el Laboratori de Modelització de la Universitat Politècnica de Catalunya, dins del projecte Museu Virtual del MUHBA.

Exposicions

Tres exposicions inaugurades el 2012 han tingut continuïtat el 2013. Per una banda, l'exposició ***Il·lusió i moviment, de les ombres al film***, de la Fundació Aula de Cinema Col·lecció Josep Mª Queraltó, relacionada amb el cinematògraf i els seus orígens, oberta fins a finals del mes de gener. D'altra banda, l'exposició ***Indians, 1736-1847. Els orígens de la Barcelona industrial***, que presentava la manufactura d'indianes barcelonina de segona meitat de segle XVIII com a fonament de l'era industrial a Barcelona, que va ser perllongada fins a principis de març de 2013. I finalment, l'exposició ***L'enginy de postguerra. Microcotxes de Barcelona***, proposta vinculada als Amics de la Fabra i Coats, el col·leccionista Claudi Roca i el districte de Sant Andreu, que va plantejar com el saber fer de treballadors i emprenedors va mantenir el potencial d'un teixit productiu sota les dures condicions de la postguerra, que va finalitzar al març de 2013.

El desembre del 2013 s'ha inaugurat l'exposició temporal **El Món del 1714. A l'entorn de Barcelona**, que mostra l'articulació del sistema mundial al principi del segle XVIII i el seu reflex i influència a Barcelona i Catalunya en el context de la guerra de Successió, oferint les claus interpretatives de la contesa i destacant els gran temes relacionats amb la ciutat.

Durant aquest any s'han exhibit tres instal·lacions: **Acció Defensa Passiva**, dedicada als testimonis i memòria dels bombardejos de la guerra civil, en el seu 75è aniversari, de l'artista Fernando Prats i alumnes de 4rt. d'ESO de l'IES Menéndez i Pelayo, en el marc del programa Creadors en Residència de l'ICUB i amb la col·laboració del Servei d'Arqueologia de Barcelona. La segona, **Perifèries Urbanes, on la ciutat perdía el nom. Barcelona, 1947 – 1985**, que presenta la mirada construïda per disset fotògrafs sobre el creixement de la ciutat en expansió, que continuarà el 2014. Finalment, el **Tapís de la Sida**, tot formant part d'una instal·lació col·lectiva amb una vintena de centres culturals de la ciutat, coincidint amb la celebració a Barcelona del congrés mundial AIDS Vaccine 2013, el mes d'octubre.

Visites

S'ha mantingut el format de **visites guiades** a les exposicions i centres patrimonials del Museu, l'oferta d'estiu amb el programa **Barcelona Visits and Routes in English**, i s'ha participat al **48h Open House de Barcelona**, realitzant visites comentades a la fàbrica Oliva Artés. Pel que fa al format dels itineraris urbans, enguany el MUHBA n'ha programat 49, de temàtiques i cronologia diversa. Destaquen dues noves propostes: l'itinerari literari **Siats de natura d'anguila. Bernat Metge i Barcelona**, amb motiu de la commemoració del sisè centenari de Bernat Metge, que ha comptat amb la col·laboració del grau de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona, l'Institut d'Estudis Catalans, la Institució de les Lletres Catalanes i la Fundació Lluís Carulla, i l'itinerari en col·laboració amb el Museu d'Història de la Immigració de Catalunya intitulat **Immigració i creixement de la ciutat. El Llevant de Barcelona**. Alhora, gràcies als estudiants en pràctiques i al voluntariat, ha estat possible de mantenir un programa de visites a la **Porta de Mar i termes de Barcino** i a l'espai **MUHBA Santa Caterina**.

Activitat escolar

Pel que fa als més joves, la proposta educativa **Interrogar Barcelona** ha permès articular l'activitat amb les escoles, des de l'educació infantil al batxillerat, amb 50 grans qüestions que relacionen els diferents espais patrimonials del Museu, l'espai urbà, la trajectòria històrica de Barcelona i el seu paper com a capital de Catalunya i ciutat d'Europa i que s'han concretat en la participació de vora 24.000 escolars aquest any en 49 propostes diferenciades.

Quant al **Projecte Educatiu Integrat** del Museu, destaca el projecte **Patrimonia'm**, projecte de treball cooperatiu entre les escoles i el MUHBA, que enguany s'ha vist incrementat amb la participació de quatre escoles noves, de manera que en total hi ha participat 13 centres escolars de Barcelona, amb més de 700 nens i nenes de 10 a 15 anys. En els formats relacionats amb l'ús creatiu del temps lliure per als joves, cal destacar el **Taller de Nadal** i el **Casal d'estiu**, que fan de la lectura de la ciutat una excel·lent eina per apropar els infants al patrimoni.

Actuació patrimonial

La línia de **consolidació i difusió del patrimoni arquitectònic i arqueològic** s'ha desenvolupat en diferents àmbits: la continuïtat dels treballs per a la renovació museística de l'espai **MUHBA Call** i per a la reparació de la **Sala de Calderes de la Fabra i Coats**; les obres d'ignifugat de la fàbrica **Oliva Artés** i els treballs de la **Casa de l'Aigua**, als Districtes de Sant Andreu i Nou Barris,

així com la participació al projecte de la segona fase d'arranjament del **Turó de la Rovira**, relacionat amb el projecte de posada en valor de la balconada urbana dels Tres Turons. D'altra banda, el **conjunt monumental de la Plaça del Rei** ha estat reconegut al 2013 amb el Certificat d'Excel·lència Tripadvisor.

Les **col·leccions** del Museu **s'han incrementat amb 1355 nous objectes inventariats** d'entre els quals destaquen les peces seleccionades procedents de l'Arxiu Arqueològic, sobretot monedes. Cal esmentar **l'adquisició** amb fons de l'ICUB d'un emblemàtic cartell de l'Exposició Universal de 1888, obra de Josep Lluís Pellicer, i del projecte original per a un cartell de l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929, de Joan Vila d'Ivori. Així mateix, l'Ajuntament ha cedit la placa de la Constitució de 1837, obra de l'escultor Celdoni Guixà, retirada de la façana de la Casa de la Ciutat.

L'Arxiu Arqueològic ha incorporat **934 noves unitats d'emmagatzematge** procedents de 32 intervencions i ha reordenat fons i espais propis, mantenint el servei a les empreses d'arqueologia per al tractament dels materials provinents de les excavacions efectuades

Cal destacar així mateix la consolidació del projecte Laboratori MUHBA, col·leccionem la ciutat, destinat a engruixir la **col·lecció contemporània**. Pel gener es va fer un acte, presidit pel tinent d'alcalde Jaume Ciurana, de reconeixement públic a les persones i institucions que, mitjançant aquest projecte **Laboratori MUHBA**, han fet **aportacions i donacions al Museu**. La mostra a la Casa Padellàs vinculada al Projecte Laboratori Muhba s'ha mantingut obert al llarg de tot l'any i ha propiciat un flux regular d'ofertaments de peces. Han destacat els ofertaments de l'empresa tèxtil Vilumara i de les empreses Extractos Tánicos i Colomer.

La base de dades de **Museum Plus** s'ha incrementat en **2.181 nous registres**. S'ha continuat treballant en la depuració i millora de la base de dades de la col·lecció inventariada així com en la revisió de la documentació de diverses col·leccions, com la de Vil·la Joana, dedicada a Verdaguier, el monetari i les alfàbies medievals. Quant als préstecs, cal esmentar com a principal moviment els 2.196 objectes dels fons del Museu seleccionats per a l'**exposició estable d'El Born Centre Cultural**, inaugurat el mes de setembre.

En l'àmbit de la restauració han estat tractats 38 objectes i s'ha efectuat la desinsectació per xoc tèrmic de 52. Cal destacar el treball interdisciplinari de recerca, diagnòsi, conservació i restauració de la **bandera de santa Eulàlia** (MHCB 246) per la seva exhibició temporal per El Born Centre Cultural. Al voltant d'aquest tractament s'ha organitzat una jornada, i s'han editat un fulletó i un vídeo. Així mateix cal estacar els estudis i anàlisis de la peça anomenada **Venus de Barcelona** i sobre el conjunt de **pintures murals romanes** procedents del **carrer Avinyó, 15**, com a base per a la seva restauració i tractament museogràfic. Mentrestant, han continuat els treballs encomanats al Muhba en la **restauració de les pintures de la capella de Sant Miquel** del Reial Monestir de Pedralbes, centrades enguany en l'embigat.

La línia del Museu de **patrimonis musicals** s'ha materialitzat en la programació de **Músiques a Barcelona del segle XVI, en temps dels Àustries**, a càrrec de Fònics 2.0 i la Caravaggia, i s'han celebrat **dos cicles de concerts 30 minuts de música al museu**, mitjançant una fórmula de coproducció entre el MUHBA i la Fundació Mas i Mas. El primer, a la primavera, es va centrar en els intèrprets que han triat Barcelona com a lloc estratègic per a la seva activitat concertística, i el segon, celebrat a l'agost, es va dedicar a la recuperació de la programació de L'Associació Música da Camera (1913-1936), amb motiu del seu Centenari, propiciant l'edició del Llibret de sala **Música, Noucentisme, Barcelona**. Amb motiu de la inauguració de l'exposició "El món del 1714" es va oferir **Un retrat musical de l'Europa de principi del segle XVIII** a càrrec de *l'Ensemble Méridien*. El MUHBA col·laborà també amb el Lied Festival Victoria

de los Ángeles amb una taula rodona intitulada *El segle XX a través de les seves cançons* i amb dos concerts a la capella de Santa Àgata, durant el mes de desembre.

La línia del Museu de **patrimonis literaris** s'ha concretat en diversos treballs del Centre de Recerca i Debat, dels quals es parla més endavant, i en les recerques per substanciar el nou projecte museogràfic de Vil·la Joana, concebuda dins del projecte del Museu com a Casa Verdaguer de Literatura de Barcelona. Quant a la línia dels **patrimonis gastronòmics**, han culminat, després d'anys de recerca i assajos, els treballs necessaris per a la comercialització i venda dels **productes d'època medieval i moderna** recuperats amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona (Grup Taedium), la Fundació Alícia i Sosa Ingredients.

Recerca i formació

En el terreny de la **investigació**, el **Centre de Recerca i Debat del MUHBA** ha desenvolupat la vessant de recerca, innovació i estudis en iniciatives del Museu a llarg termini com és projecte que es realitza amb la col·laboració del Laboratori de Modelització Virtual de la Ciutat de la UPC, ja esmentada en parlar de Muhba Park Güell. En aquest context s'ha realitzat **l'aixecament tridimensional** mitjançant el sistema de núvol de punts del Saló del Tinell i el Temple d'August, així com de les exposicions *Indians, 1736-1847* i *L'enginy de postguerra*, desenvolupant en els dos primers espais diferents aplicatius en format vídeo 3D i interactiu.

Al llarg del 2013 s'han realitzat **20 Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni** així com **1 cicle de conferències** sobre el districte industrial de l'automoció a Barcelona, relacionat amb l'exposició *L'enginy de postguerra*, i **3 cicles de conferències** organitzats en col·laboració, entre els quals *Els estats imperials Ibèrics (1808-1930). Una globalització original?*, amb la Universitat Pompeu Fabra i la Casa de Velázquez i *La memòria medieval als museus de Barcelona*, amb la Fundació Francisco Godia i els Amics del MNAC. S'han dut a terme **4 Seminaris**: *Gaudí i la Renaixença. La casa Bellesguard*; *La bandera de Santa Eulàlia. El procés de restauració d'un símbol de la ciutat*; el IV Seminari de Literatura i ciutat, *Periodisme literari a Barcelona, 1890 – 1936*, en el marc del cicle dedicat a Jacint Verdaguer a Vil·la Joana; i *El món dels oients. Música i cultura a la Barcelona dels segles XVI – XVII*, finançat pel projecte "Urban Musics and Musical Practices in Sixteenth-Century Europe" de la Fundació Marie Curie, 2012. També s'han realitzat **4 Jornades**: *Construir la imatge de Barcelona. Creixement urbà, patrimoni i representació de la ciutat al segle XX*; *Alimentar la ciutat. Barcelona en els temps medievals i moderns*; *La Disputa de Barcelona de 1263*, a la qual van seguir la representació de la Disputa, en col·laboració amb l'Institut Món Juic, i la sessió sobre *El carrer de Pere IV. Transformació urbana*, en el marc del *Postgrau en Intervenció i gestió del paisatge*.

La proposta formativa del MUHBA s'ha concretat en el **Postgrau en Intervenció i gestió del paisatge**, organitzat amb el departament de Geografia de la UAB i el curs d'innovació pedagògica **Itinerar Barcelona. Formes d'interpretar la ciutat**, organitzat pel MUHBA amb la col·laboració del Departament d'Ensenyament (CESIRE CERES) de la Generalitat de Catalunya, adreçada als mestres i professors. Finalment, el 2013 s'han posat les bases per a dues noves ofertes formatives: el **Postgrau Relat urbà. Narrativa i representació d'itineraris històrics**, organitzat pel MUHBA i l'Institut del Teatre de Barcelona, i els **Postgraus Història intel·lectual de Barcelona i Història de l'uropeisme cultural**, organitzat pel MUHBA i la UB.

Publicacions

Com a resultat de la tasca de recerca i de la programació pública del Museu, s'han editat i presentat **10 noves publicacions**, entre les quals destaca *Indians 1736 - 1847. Els orígens de*

la Barcelona industrial, que ha estat guardonat per la Fundació Caixa d'Enginyers amb el **Premi Bonaplata 2013** al millor estudi en l'àmbit de la història industrial i que ha rebut la **Menció especial del jurat del premi Agustí Duran i Sanpere** per la seva contribució a la recuperació del patrimoni industrial de la ciutat, en el marc del **Premis Ciutat de Barcelona 2013**. S'han d'esmentar així mateix el *Cens del patrimoni industrial existent a Ciutat Vella*, recull dels nombrosos testimonis de caràcter industrial a Ciutat Vella; les guies d'història urbana *Indianes 1736 – 1847/BCN* i *Teatres/BCN*; el 9è volum de *Quarhis*, dedicat a l'etapa de la història de Barcelona que va des del final del món clàssic fins a l'alta edat mitjana; *Els refugis antiaeris de Barcelona. Criteris d'intervenció patrimonial*; *Alimentar la ciutat. El proveïment de Barcelona del segle XIII al segle XX*; *Música, Noucentisme, Barcelona*; *La bandera de Santa Eulàlia i la seva restauració*; *El món del 1714. A l'entorn de Barcelona*.

Museu en xarxa

Cal posar de relleu l'important paper dels **Amics i amigues del MUHBA** i del **Cercle del MUHBA**, dos pilars decisius a l'hora d'impulsar i recolzar les iniciatives del Museu, així com de la **City History Museums and Research Network of Europe**. Aquesta última xarxa, creada pel Muhba i integrada per 18 museus i centres de recerca en història urbana de tot el continent, va celebrar el seu quartencontre a Barcelona el mes de novembre, aprofundint en la col·laboració entre els museus participants i en el paper dels museus d'història europeus com a agents en la construcció d'Europa, un debat que ha donat lloc a l'elaboració de la **Barcelona declaration on city museums**.

En l'àmbit de la **cooperació internacional impulsada per l'Ajuntament de Barcelona**, el MUHBA ha participat en el XI Encuentro Internacional sobre Manejo y Gestión de Centros Históricos: *Emprendimientos creativos y solidarios, una alternativa estratégica para el desarrollo de los centros históricos* i ha iniciat la seva col·laboració per a la proposta museogràfica de la sala de arquitectura i urbanisme del **Palacio Segundo Cabo** de L'Havana.

En aquesta **línia de treball del MUHBA amb institucions i agents de l'àmbit públic i privat** destaca el suport conceptual i logístic donat pel Museu a projectes d'entitats ciutadanes vinculats amb la història de la ciutat com ha estat *Verbannung. L'exili Jueu a Barcelona (1933 – 1945)*, desenvolupat pel grup Mozaika o l'aplicatiu *QR Àrea del Call*, impulsat pels comerciants de la zona, dins del projecte QR Gòtic. Cal destacar així mateix la col·laboració amb els Centres d'Estudis d'història local de Barcelona, l'Associació d'Amics de la Fabra i Coats, la Fundació Amatller d'Art Hispànic i l'Arxiu Històric del Poble Nou, destacant enguany la incorporació als projectes compartits de la **Fundació Museu historicosocial de la Maquinista Terrestre i Marítima i de la Macosa**. També s'ha participat en la Taula tècnica de turisme del Districte d'Horta – Guinardó i s'ha col·laborat activament amb el Servei d'Arqueologia de Barcelona, a través del Pla Barcino, amb El Born Centre Cultural i amb el Reial Monestir de Santa Maria Pedralbes.

Finalment, el Muhba ha participat en tres actes commemoratius importants: el **75è aniversari dels bombardejos de Barcelona**, pel qual el MUHBA va programar visites al Refugi 307, itineraris i un concert "Música en temps de guerra", amb la col·laboració del Memorial Democràtic; l'acte d'**homenatge a Carrasco i Formiguera** *Cartes d'amor i de presó*, concert-lectura en el Saló del Tinell organitzat pel Memorial Democràtic i l'Institut de Cultura de Barcelona; i la **commemoració dels 40 anys de la mort de Pau Casals**, juntament amb la Fundació Pau Casals, també al Saló del Tinell.